

ORGANIZATION OF FOREIGN STUDENTS STUDYING IN UKRAINE AS A FACTOR OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION

Hryshchuk Yuliia, junior research worker of Osvitology Lab, Borys Grinchenko Kyiv University, Marshala Timoshenko st. 13-b, 04212 Kyiv, Ukraine, y.hryshchuk@kubg.edu.ua

The article considers the training of foreign students in Ukraine as a factor of the internationalization of higher education. Based on the analytical reports of the International Research Foundation of Educational Policy and CEDOS it is described the international Educational markets for Ukrainian universities. Markets of International Education for Ukrainian universities for the last 10 years have changed. The proportion of students from Iran and Malaysia significantly decreased since the Malaysian government stopped to recognize the Ukrainian medical diplomas of higher education. Reducing the number of students from Tunisia, Russia and Moldova due to their reorientation to Romanian universities. Romania became more attractive for foreign students after accession to the EU. Moreover, the Romanian universities began to open Francophone programs. At the same time the proportion of students from Azerbaijan and Turkmenistan has increased.

The attractiveness of higher education for international students, which is largely reflected in their number should be considered as one of the performance criteria for universities. The attractiveness of higher education for international students is an important indicator of democracy and cultural pluralism of society. The entry of foreign students in educational space is a determining factor in the internationalization of higher education. Internationalization of higher education would expand academic and student mobility, ensuring accessibility of higher education quality assurance of higher education universalization of knowledge, increase innovation of higher education and the expansion of international cooperation.

It is identified the preconditions of increasing the number of foreign students in Ukraine (ensuring participation in various programs of international mobility, diversification of language learning, creating opportunities for parallel national diploma of higher educational document of one of the EU countries, the use of modern technology and the benefits of distance learning, the development of educational franchising; increasing of transparency and strengthen of information policy).

Key words: foreign students; internationalization of higher education; international cooperation; mobility.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2016

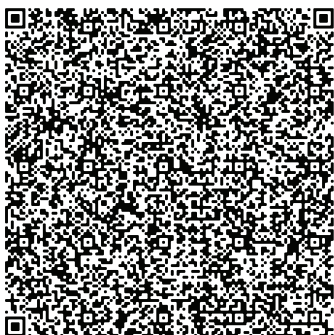
Прийнято до друку 26.05.2016

УДК 378.091.8(477)

Ху Жунсі

ORCID iD 0000-0001-7634-6137

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри сходознавства,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 м. Київ, Україна
hurongxi@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ

У статті виокремлено педагогічні умови формування адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів України. Представлено сутність адаптації іноземних студентів до освітнього середовища вищих навчальних закладів України. Визначено та охарактеризовано педагогічні умови успішної адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів України: реалізація програми адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університету, забезпечення міжкультурного спілкування всіх учасників процесу адаптації, проведення моніторингу адаптації. Обґрунтовано зміст і структуру програми адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів України, курсу «Основи навчально-пізнавальної діяльності у вищій школі України», кроскультурних тренінгів.

Ключові слова: адаптація; адаптація іноземних студентів; міжкультурне спілкування; моніторинг; освітнє середовище; педагогічні умови; програма адаптації; тренінг.

Вступ. Складнощі у процесі пристосування іноземних студентів до освітнього середовища українських університетів потребують більш поглиблених педагогічних досліджень із питань

адаптації. Оскільки іноземні студенти, які навчаються в українських вищих навчальних закладах мають адаптуватися не лише до умов навчання, а й до специфічних обставин проживання у гуртожитку, до мовного середовища. Тому проблема адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів України все частіше актуалізується увагою науковців, а саме: М. Алексєвою-Вовк, О. Білоус, Т. Буяльською, С. Ворожбит, Е. Глазковим, С. Мітіною, А. Першиною, Т. Посною, С. Шестопаоловою. Дослідники наголошують на тому, що створення спеціальних педагогічних умов формування адаптації іноземних студентів до освітнього середовища є важливою обставиною у процесі здобуття іноземними студентами певного рівня вищої освіти в українських університетах, тим більше, вирішення даної проблеми на сучасному етапі залишається відкритим.

Мета дослідження: визначити та охарактеризувати педагогічні умови формування адаптації іноземних студентів до освітнього середовища українських університетів.

Педагогічні умови як обставини адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів України. Проблема адаптації іноземних студентів до освітнього середовища вищих навчальних закладів України, що характеризується як складний процес активного пристосування та розвитку особистості здобувача вищої освіти іноземної держави до освітнього простору іншої країни, – має важливе значення в працях: Г. Алєєвої (Алєєва Г., 2000), О. Білоуса (Білоус О., 2012), І. Гребеннікової (Гребеннікова І., 2010), І. Мушарапової (Мушарапова І., 2000), С. Шестопаолової (Шестопаолова С., 2009). На основі цих досліджень виокремлено основні педагогічні умови формування адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів України, які розглядаються як сукупність створених у освітньому процесі провідних обставин, що забезпечують ефективність процесу адаптації іноземної молоді до культурно-освітнього середовища університетів України.

Конкретизація педагогічних умов адаптації іноземних студентів до освітнього середовища українських університетів базується на єдиному розумінні науковцями щодо здійснення комплексного підходу у вирішенні проблеми адаптації іноземних студентів у новому середовищі, а не обмежуватися лише питаннями оволодіння мовою країни перебування. Варто також зазначити, що комплексний підхід у дослідженнях науковців часто приймає вигляд педагогічного супроводу. У цьому контексті необхідно визначити, що на практиці не завжди педагогічний супровід спрямований на формування у іноземних студентів ціннісних орієнтацій, створення мотивації до адаптації у новому середовищі, налаштування на оволодіння майбутньою професією, заради якої вони й

приїхали в іншу країну. Такий підхід погіршує результати адаптаційної діяльності, оскільки не створює підґрунтя для успішної адаптації. Значну увагу варто приділити питанням налагодження міжкультурної взаємодії.

У праці І. Гребеннікової зазначено, що при створенні педагогічних умов існує необхідність врахування соціокультурних, соціально-психологічних особливостей іноземних студентів. У цьому контексті слід пам'ятати, що іноземні студенти складають особливу групу, адаптація яких потребує відповідного спрямування педагогічних умов на подолання дидактичного бар'єру (Гребеннікова І., 2010).

Проведений аналіз наукових пошуків дозволив визначити педагогічні умови, які, на наш погляд, будуть спрямовані на формування адаптації іноземних студентів до освітнього середовища українських університетів, а саме:

- розробка та реалізації програми адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університету;
- забезпечення міжкультурного спілкування всіх учасників процесу адаптації;
- застосування моніторингу як інструменту забезпечення успішності адаптації іноземних студентів до освітнього середовища українських університетів.

Програма адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університету. Першою педагогічною умовою, яка впливає на формування адаптації іноземних студентів до освітнього середовища українських університетів було обрано – розробку та реалізацію програми адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університету.

На думку І. Гребеннікової, С. Шестопаолової, в процесі адаптації іноземних студентів варто розробити та реалізувати спеціальну програму з адаптації на основі врахування соціокультурних, соціально-психологічних, етнопсихологічних особливостей контингенту. Науковці наполягають на систематизації у вищому навчальному закладі адаптаційних заходів та створенні комплексної програми адаптації. С. Шестопаолова зауважує, що цілеспрямованість адаптаційної роботи знаходить своє відображення у її плануванні, під час якого можливо врахувати соціокультурні, комунікативні аспекти, професійну спрямованість, зв'язок із навчальною діяльністю. Розробка програми адаптації дозволяє забезпечити цільове спрямування, комплексність, систематичність і цілісність процесу адаптації (Гребеннікова І., 2010; Шестопаолова С., 2009).

На нашу думку, програма має поєднувати заходи, спрямовані на забезпечення соціокультурної, соціально-психологічної та дидактичної адаптації, що визначено самою сутністю адаптаційної діяльності, при здійсненні якої можливо реалізувати відразу декілька цілей. Головною ознакою програми адаптації іноземних студентів має бути її

полікультурний характер. Саме полікультурність надає адаптаційній діяльності соціокультурний аспект, завдяки якому іноземні студенти залучаються до цінностей культури України, будуть знайомитися з соціальним досвідом українського народу, розвивати ціннісно-змістовну сферу своєї свідомості, відчувати себе членом полікультурного суспільства. Разом із тим, полікультурність дозволяє іноземним студентам більш чітко самоідентифікувати себе, здійснити аккультурацію у новому суспільстві.

Основною метою програми адаптації іноземних студентів до освітнього середовища українських університетів є створення сприятливого підґрунтя для поступового, систематичного та науково обґрунтованого оволодіння іноземними студентами базовою культурою нового освітнього середовища. До першочергових завдань програми адаптації відносяться: сформулювати знання з базової культури українського суспільства; надати уявлення про культурно-освітні традиції обраних іноземними студентами вищих навчальних закладів України; допомогти у самовизначенні іноземних студентів у сфері обраної професії, створити умови позитивного налаштування на оволодіння нею та розуміння перспектив подальшого професійного розвитку; забезпечити подолання іноземними студентами дидактичного бар'єру; надати іноземним студентам можливість самовираження та самоствердження у культурно-освітньому середовищі вищого навчального закладу.

Програма адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів України розрахована на два роки, включає в себе заходи, які вирішують питання соціокультурної, соціально-психологічної, дидактичної адаптації, що визначено сутністю адаптаційної діяльності, при здійсненні якої можливо досягти декілька цілей, реалізується за допомогою різних методів, форм навчальної, позанавчальної діяльності: круглі столи, семінари, інструктажі, тренінги, бесіди, лекції, практичні заняття, робота за краєзнавчими текстами, екскурсії, відвідування музеїв, театрів, міст активного дозвілля, зустрічі із керівництвом університету та його структурних підрозділів, святкові концерти, робота творчих студентських колективів, спортивних, наукових клубів, гуртків, секцій, експериментально-дослідні заняття, робота студентського самоврядування.

Найбільш цікавими серед заходів програми адаптації є: семінари, тренінги «Підготовка викладачів, куратор до адаптаційної роботи», діагностика рівня адаптації іноземних студентів «Формування груп іноземних студентів на основі виявленого рівня їх адаптації до освітнього середовища ВНЗ», лекції, бесіди, семінари, тренінги «Ознайомлення з базовою культурою українського суспільства», екскурсії, зустрічі з керівництвом університету «Ознайомлення з традиціями, до-

сягненнями та структурою вищого навчального закладу», бесіди, інструктажі «Ознайомлення з правилами поведінки в університеті, правилами мешкання у гуртожитку», зустрічі, запрошення на різноманітні заходи «Знайомство з органами студентського самоврядування творчими студентськими колективами, гуртками, секціями», залучення іноземних студентів до суспільної роботи, участь у заходах «Посвята у студенти», «День університету», ознайомлення з особливостями та набуття навичок навчально-пізнавальної діяльності, характерними для вищої школи України «Курс «Основи навчально-пізнавальної діяльності у вищій школі України». Програма адаптації дозволяє забезпечити подолання іноземними студентами труднощів, що виникли внаслідок відмінностей освітніх систем іноземної країни та України, оволодіти ціннісними орієнтаціями, традиціями, культурою освітнього середовища вищого навчального закладу.

Міжкультурне спілкування як педагогічна умова формування адаптації іноземних студентів до освітнього середовища українських університетів. Реалізація програми адаптації іноземних студентів до освітнього середовища потребує злагодженої роботи всіх суб'єктів адаптації (викладачів, кураторів, українських студентів, представників адміністрації університету) та зацікавленого відношення самих іноземних студентів до успішного адаптування у новому соціумі. Виникає потреба побудови взаємодії, ефективного спілкування всіх учасників процесу адаптації. Це спілкування, безперечно, несе в собі ознаки міжкультурного діалогу як засобу пізнання культури людини та культури іншого народу.

Під час міжкультурного спілкування відбувається розширення національної самосвідомості студентів, інтенсифікуються комунікативні зв'язки. Міжкультурне спілкування стає провідним засобом, який допомагає забезпечити полікультурний характер адаптаційної роботи, ефективну взаємодію іноземних студентів із оточенням, дозволяє запобігати міжособистим, міжнаціональним конфліктам із іншими студентами, сприяє емоційному комфорту іноземних студентів, створенні ними нового стилю поведінки, пом'якшує розбіжності та протиріччя між співрозмовниками у змістовній та поведінковій сферах, не дозволяє перейти у нетерпимість. Внаслідок міжкультурного спілкування студентам стають зрозумілі цінності та потреби інших, усвідомлюється схожість особистих, навчальних проблем незалежно від національної приналежності, що дозволяє встановити атмосферу довіри, сприяє адаптації іноземних студентів.

На нашу думку, для розвитку основ спілкування необхідно включати на заняттях або під час виховної роботи з іноземними студентами діалоги, рольові, імітаційні ігри, які будуть враховувати національно-психологічні відмінності іноземних студентів, допомагати їм долати бар'єри спілкування. В такому спілкуванні важливу роль

відіграє викладач, який, працюючи з іноземними студентами, повинен виявляти професіоналізм не лише у певній сфері знань, але й володіти на високому рівні загальною та особистісною культурою, моральними та естетичними ідеалами.

Не менш значний вплив на організацію та здійснення міжкультурного спілкування з іноземними студентами має куратор. Саме куратори, які працюють із іноземними студентами, швидше за всіх бачать специфічні риси їхнього характеру, можуть вплинути на загальний емоційний стан іноземних студентів, процес спілкування з оточенням.

Спираючись на досвід організації міжкультурного спілкування (Шестополова С., 2009) вважаємо за необхідне проводити теоретичні, практичних заняття з міжкультурної комунікації, до яких можуть залучатися не тільки самі іноземні студенти, але й викладачі університету, українські студенти, працівники міжнародного центру (відділу) вищого навчального закладу. Найбільше значення мають сумісні практичні заняття, які дозволяють познайомитися українським, іноземним студентів, навчатися міжкультурному спілкуванню, осмисленню та розв'язанню можливих культурних конфліктів.

Враховуючи вищезазначене, на нашу думку, для створення атмосфери міжкультурного спілкування найбільш ефективною формою є кроскультурний тренінг, який дозволить виокремити інформацію про українську культуру, порівняти її з культурними особливостями іншої країни, охарактеризувати соціокультурні норми, цінності українського суспільства, допомогти розвинути навички ефективної взаємодії з представниками нової культури, розвивати повагу, толерантне ставлення та емпатію, управляти власним емоційним станом, реакціями в процесі спілкування.

Моніторинг адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів. Проблема адаптації іноземних студентів до освітнього середовища українських університетів потребує не лише реалізації аспектів формування досліджуваного явища, а й вимагає систематичної діагностики стану адаптації іноземних студентів, що створює інформаційну основу та сприяє успішній адаптації.

Як зазначає І. Гребеннікова, під час адаптації необхідно постійно підтримувати зворотній зв'язок із іноземними студентами для констатації успішності або неуспішності входження до нового освітнього середовища (Гребеннікова І., 2010).

На нашу думку, діагностика адаптації іноземних студентів має відбуватися у кількох площинах. По-перше, вона повинна визначити стан іноземних студентів, труднощі та ускладнення, які виникли внаслідок входження у середовище університету. По-друге, діагностика потрібна для оцінки можливостей освітнього середовища здійснити адаптації іноземних студентів. По-третє, діагностика має виявити ускладнення викладачів, кураторів,

представників студентських осередків, які виникли в процесі адаптаційної діяльності. Вищезазначене вказує на розмаїття діагностичних завдань процесу адаптації іноземних студентів та потребує знаходження інструментів, які дозволять їх успішно розв'язати.

Враховуючи позицію науковців (Алеєва Г., 2000; Білоус О., 2012) щодо різнопланової діагностики процесу адаптації іноземних студентів, ми дійшли висновку, що цілісна система контролю, корекції та управління педагогічним процесом закладені в моніторингу як інструменті формування адаптації іноземних студентів до освітнього середовища українських університетів. Моніторинг адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів розглядається як засіб оцінювання адаптації іноземних студентів до умов навчання в іншій країні, система збору, зберігання, систематизації, застосування інформації про процес адаптації іноземних студентів із метою забезпечення управління його станом.

Об'єктом моніторингу є процес адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів України. Суб'єктами моніторингу адаптації іноземних студентів у освітньому середовищі українських університетів є іноземні студенти, українські студенти та викладачі, адміністрація університетів. Предметом моніторингу адаптації іноземних студентів є педагогічні умови процесу адаптації, які створюють підґрунтя успішності соціокультурної, соціально-психологічної та дидактичної адаптації іноземних студентів.

Спирається моніторинг адаптації іноземних студентів на принципи: об'єктивності, системності, адекватності, прогностичності, наочності. Реалізація моніторингу відбувається протягом трьох етапів: підготовчому (встановлення стану адаптованості іноземних студентів до освітнього середовища), діяльнісному (реалізація програми адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів), аналітико-коригувальному (оцінка успішності адаптаційної роботи). До основних методів, які варто застосовувати для проведення моніторингу адаптації, відносяться: спостереження, опитування, тестування, бесіди, аналіз результатів отриманих даних.

Висновки. Таким чином, представлені педагогічні умови формування адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університетів України (розробка та реалізація програми адаптації іноземних студентів до освітнього середовища університету, забезпечення міжкультурного спілкування всіх учасників процесу адаптації, проведення моніторингу адаптації). Впровадження виокремлених педагогічних умов здійснено завдяки залученню до адаптаційної роботи вмотивованих, проінформованих агентів адаптації; застосуванню в процесі адаптаційної діяльності різноманітних

просвітницьких заходів соціокультурного спрямування; створенню сприятливої атмосфери та умов міжкультурної взаємодії всіх учасників процесу адаптації. Подальшої розробки потребують питан-

ня дослідження ролі інформаційних технологій у забезпеченні адаптації іноземних студентів в освітньому середовищі вищих навчальних закладів України.

Література

1. **Алеева А. Я.** Методика адаптации иностранных студентов к учебно-информационной среде вуза посредством информационных технологий : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / А. Я. Алеева. – Тамбов, 2000. – 212 с.
2. **Білоус О. А.** Адаптаційні проблеми іноземних студентів інженерного профілю [Електронний ресурс] / О. А. Білоус // Вісник психології і педагогіки : збірник наукових праць. – Випуск 7. – 2012. – Режим доступу : <http://www.psyh.kiev.ua>.
3. **Гребенникова И. А.** Педагогическое сопровождение адаптации иностранных студентов в российском вузе (на примере китайских студентов) : дис ... канд. пед. наук : 13.00.08 / И. А. Гребенникова. – Биробиджан, 2010. – 197 с.
4. **Мушарпова И. Л.** Психологические факторы адаптации иностранных студентов к обучению на подготовительном факультете российского вуза : дисс. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / И. Л. Мушарпова. – Тула, 2000. – 152 с.
5. **Шестопалова С. Г.** Условия адаптации студентов в образовательном пространстве российского медицинского вуза : дис ... канд. пед. наук : 13.00.08 / С. Г. Шестопалова. – Москва, 2009. – 171 с.
6. **Zhou Y.** Theoretical models of culture shock and adaptation in international students in higher education / Y. Zhou, D. Jindal-Snape, K. Topping, J. Todman // Studies in Higher Education. – 2008. – Vol. 33. – № 1. P. 63–75, DOI : 10.1080/03075070701794833.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ АДАПТАЦИИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ К ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ УНИВЕРСИТЕТОВ УКРАИНЫ

Ху Жунси, кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры востоковедения, Киевский университет имени Бориса Гринченко, ул. Тимошенко, 13-б, 04212 г. Киев, Украина, hurongxi@gmail.com

В статье представлены педагогические условия формирования адаптации иностранных студентов к образовательной среде университетов Украины. Охарактеризована сущность адаптации иностранных студентов к образовательной среде вузов Украины как научного феномена. Определены и охарактеризованы педагогические условия успешной адаптации иностранных студентов к образовательной среде университетов Украины: реализация программы адаптации иностранных студентов к культурно-образовательной среде университета, обеспечение межкультурного общения всех участников процесса адаптации, проведение мониторинга адаптации. Раскрыто содержание и структура программы адаптации иностранных студентов к образовательной среде университетов Украины, кросскультурных тренингов.

Ключевые слова: адаптация; адаптация иностранных студентов; межкультурное общение; мониторинг; образовательная среда; педагогические условия; программа адаптации; тренинг.

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMATION OF ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS TO EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF UNIVERSITIES OF UKRAINE

Hu Zhunsi, PhD in pedagogical, senior lecturer of the department of oriental studies, Borys Grinchenko Kyiv University, Marshala Timoshenko st. 13-b, 04212 Kyiv, Ukraine, hurongxi@gmail.com

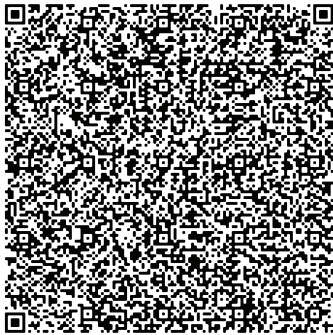
The article presents the pedagogical conditions of formation of adaptation of foreign students to the educational environment of Ukrainian universities. It described the essence of foreign students adapt to the educational environment of universities in Ukraine, which is a complex process of active adaptation and development of the personality of the applicant higher education of a foreign country to the educational space of another country. Identify and characterize the pedagogical conditions for successful adaptation of foreign students to the educational environment of universities in Ukraine as a set of established in the educational process of leading the circumstances to ensure the effectiveness of foreign youth adaptation to the cultural-educational environment of Ukrainian universities: the implementation of foreign students to adapt the program to the cultural and educational environment of the university, providing intercultural adaptation of all participants of the process, conducting the monitoring of adaptation. The content and structure of foreign students to adapt the program to the educational environment of universities in Ukraine, cross-cultural training. The purpose of the adaptation of the program: to ensure a gradual,

systematic and scientifically sound mastery of foreign students the basic culture of the new educational environment and to carry out their acculturation in it. The basis of the program of adaptation of foreign students to the educational environment of universities in Ukraine imposed measures aimed at ensuring the socio-cultural, socio-psychological and didactic adaptation that define the essence of adaptation activities, the implementation of which it is possible to realize several goals.

Key words: adaptation; adaptation of foreign students; adaptation program; educational environment; intercultural communication; monitoring; pedagogical conditions; training.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2016

Прийнято до друку 26.05.2016

УДК 378.091.8(477)

Сін Чжефу
ORCID iD 0000-0003-4896-3052

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри сходознавства,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 м. Київ, Україна
allenxingzhefu@gmail.com

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНІВ АДАПТОВАНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

У статті наведено наукові підходи до вивчення проблеми адаптованості іноземних студентів до навчання в українських університетах (біхевіористичний, інтеракціоністський, психоаналітичний, гуманістичний, когнітивний). Представлено сутність і структура досліджуваного явища. Охарактеризовано критерії (когнітивний, комунікативний, мотиваційний, діяльнісний), показники (знання сутності культурного шоку; знання українських соціальних норм, традицій; усвідомлення мети навчання у ВНЗ; обізнаність щодо умов організації навчання у ВНЗ; здатність самостійно спілкуватися мовою країни перебування; сформованість толерантності; вміння будувати міжособистісні відносини з викладачами, студентами, активність у позанавчальній, дозвільній діяльності; прагнення до досконалого оволодіння українською мовою, мотивація до успіху; прагнення до досягнення мети; мотиви до навчання за майбутньою професією), рівні (високий, середній, низький) адаптованості іноземних студентів до навчання в українських університетах. Подано характеристику діагностичних методик для визначення рівнів адаптованості іноземних студентів до навчання в українських університетах.

Ключові слова: адаптованість; адаптованість іноземних студентів до навчання; діагностика; діяльнісний критерій; когнітивний критерій; комунікативний критерій; методика; мотиваційний критерій; показник; рівень адаптованості.

Вступ. Система сучасної вищої освіти в Україні відкриває широкі перспективи для вступників: орієнтація освітнього простору на європейські стандарти, поява нових галузей, спеціальностей, розробка нових методів, підходів до навчання тощо. Проте актуальною залишається проблема адаптованості студентів до навчання, особливо це стосується іноземних студентів, перед якими стоїть завдання пристосуватися не лише до соціальних, психологічних умов навчання, а й подолати соціокультурні, мовні бар'єри. Тому проблемою адаптованості іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах, яка розглядається як стан взаємодії особистості та групи, за якого особистість продуктивно виконує свою провідну діяльність, задовольняє власні потреби,

переживає стан самоствердження та вільного самовираження, опікується низка науковців, а саме: Е. Еріксон, А. Маслоу, Ж. Піаже, К. Роджерс, Ю. Урманцев, Р. Хенкі, Л. Фестінгер, Л. Філіпс. Дослідники адаптованість характеризують з позиції біхевіористичного, інтеракціоністського, психоаналітичного, гуманістичного, когнітивного підходів. Однак недостатньо дослідженою є проблема виокремлення методичного інструментарію, який допоможе дослідити рівень адаптованості іноземних студентів до навчання в українських університетах.

Мета дослідження: виявити, охарактеризувати методичний інструментарій дослідження рівнів адаптованості іноземних студентів до навчання в українських університетах.